

Через специфіку наведених пропозицій доцільно було б розглянути можливості взаємодії обліково-аналітичної системи із системою енергетичного менеджменту на підприємстві.

Система енергетичного менеджменту — це частина загальної системи управління підприємством, яка включає організаційну структуру, функції управління, обов'язки та відповідальність, процедури, процеси, ресурси для формування, впровадження, досягнення цілей політики енергозбереження. Це система управління, основана на проведенні типових вимірювань і перевірок, що забезпечує таку роботу підприємства, за якою споживається тільки необхідна для виробництва кількість енергії.

Таким чином, система обліково-аналітичного забезпечення управління впровадженням енергозберігаючих заходів на підприємстві має являти собою комплекс і єдність систем нормування, планування, обліку, аналізу, аудиту і контролю, взаємодіючих і переданих через інформаційні потоки в процесі формування і передачі оперативної та якісної обліково-аналітичної інформації для забезпечення обґрунтованості і ефективності прийняття управлінських рішень у системі енергетичного менеджменту підприємства.

УДК 657.471

Інна Герасимович,
к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

КОНТРОЛЬ ВИРОБНИЧИХ ЗАТРАТ НА ПІДСТАВІ ОПЕРАЦІЙНО-ВАРТІСНОГО АНАЛІЗУ ТЕХНОЛОГІЧНИХ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ

Метою дослідження є обґрунтування вдосконалення методики внутрішньогосподарського контролю затрат виробничих процесів промислових підприємств на підставі операційно-вартісного аналізу.

У ролі об'єкта операційно-вартісного аналізу можуть виступати окремі операції технологічні бізнес-процеси, на яких відбуваються формування окремих споживчих якостей виробу. Звідси витікає можливість ув'язки операцій-функцій технологічного процесу з затратами виробництва.

Для цієї мети, виходячи з технологічної схеми виробництва, затрати на окремі види робіт необхідно поділити на структурні елементи-операції і виявити співвідношення між їх частинами як носіями бізнес-процесів. Для цього необхідно використати фактор зважування затрат, що пов'язані з операціями кожного

окремого виду робіт технологічного процесу. Основою фактору зважування є властивості, що характеризують функцію-операцію, і міра цих властивостей. Окремі суми витрат на виконання кожної функції-операції дозволяють виявити їх практичну корисність. Стосовно до останніх, вони можуть встановлюватися на основі суміщення, скорочення або вдосконалення як самих технологічних операцій, так і бізнес-процесів у цілому.

Проведений нами операційно-вартісний аналіз важливості функцій і затрат на їх реалізацію дозволив виявити зони (операції технологічного процесу) з неоправдано високими затратами по допоміжних та обслуговуючих функціях-операціях процесів. Вони і є вихідними моментами для розробки оптимальніших варіантів здійснення технологічних затрат.

Відповідно до методики операційно-вартісного аналізу це здійснюється на творчому етапі. Зміст творчого етапу виражається в розробці пропозицій по вдосконаленню об'єкта аналізу і попередньому підборі та систематизації пропозицій за функціями-операціями технологічних процесів і на цій підставі формування нових варіантів виконання об'єкта.

На сьогоднішній день на українських підприємствах проблема облікового забезпечення операційно-вартісного аналізу затрат, на основі їх поопераційного обліку, є не розв'язаною.

У світовій обліковій практиці ця проблема вирішена шляхом побудови і ведення поопераційного обліку виробничих затрат і називається це системою обліку затрат на основі виробничої діяльності. Вона найбільш відповідає принципам операційно-вартісного аналізу затрат, тому що передбачає всі виробничі затрати обліковувати не в розрізі статей затрат, а по видах операцій технологічних бізнес-процесів.

Наші дослідження показали, що розв'язання вказаної проблеми на українських підприємствах є неоднозначним, тобто необхідно застосовувати різноманітну методику формування облікової інформації по операціях-функціях затрат. Це може бути рознесення інформації про затрати з первинної документації, а також розподільчі методи — пропорційно трудомісткості операцій (яка виражається в людино-годинах чи сумі нарахованої заробітної плати) або нормативним прямим затратам.

Перевага системи обліку затрат на основі виробничої діяльності не викликає сумніву. Проте, через різке зростання обсягу облікових робіт не всі підприємства зможуть піти на його впровадження. Вона застосовувана там, де облік ведеться на комп'ютерах. Це, в першу чергу, на великих підприємствах. А для тих, хто займається корот-

костроковою сезонною переробкою сільськогосподарської сировини на невеличких заводах і в цехах, найприйнятніші, як показали наші дослідження, розподільчі методи — пропорційно трудомісткості або нормативним прямим затратам. Останніми можуть бути і планові затрати, якщо вони визначені досить оптимально. Тим більше, що їх планування завжди прив'язано до здійснюваних операцій бізнес-процесів технологічних переділів, які в харчовій промисловості виступають як «центри відповідальності», діяльність яких підлягає постійному і систематичному контролю.

Отже, одним з дієвих методів внутрішньогосподарського контролю технологічних затрат промислових підприємств України є використання операційно-вартісного аналізу їх бізнес процесів. Він здійснюється шляхом структуризації затрат технологічних процесів і порівняння рівнів затрат за різними видами застосування технологій. На підставі співставлення озатрачених операцій-функцій технологічних процесів виявляються непродуктивні та надлишкові затрати і дає нам підставу рекомендувати для використання в якості інструменту внутрішньогосподарського контролю методика операційно-вартісного аналізу як таку, що вносить елемент наукової новизни у досліджувану проблему.

Список використаної літератури

1. *Голов С.Ф., Ефименко В.И.* Учёт и контроль затрат: пути развития // Бухгалтерский учт. — 1991. — № 11. — С. 5–11; *Бочаров В.В.* Финансовый инжиниринг. — М.: Питер. 2004. — 394 с.
2. *Друри К.* Введение в управленческий и производственный учет. — М.: Аудит, ИО «ЮНИТИ», 1998. — 774 с.
3. *Щиборщ К.В.* Бюджетирование деятельности промышленных предприятий России. — М.: Дело и Сервис, 2001. — С. 100.

УДК 658.155

Катерина Дацко,
к.е.н., старший викладач кафедри
обліку і оподаткування,
Криворізький економічний інститут
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

НАПРЯМИ ФОРМУВАННЯ АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ

Операції зовнішньоекономічної діяльності, а особливо експортно-імпортні операції, в Україні є одним із пріоритетних напрямів